

# Minoritățile sexuale: viața dincolo de parade

**Sunt minoritari, de aceea trebuie să se supună regulilor majorității. Ei sunt exponenții minorităților sexuale, într-o societate în care mult timp sexualitatea a fost un subiect tabu. Uneori duc o viață dublă, ascunzându-și identitatea pentru a se proteja de agresiuni fizice și verbale, dar mai ales pentru a-și proteja membrii familiei. Adoptă modele europene de comportament și activitate și le manifestă aici acasă, însă societatea încă nu este pregătită să îi tolereze. Sunt comunitatea LGBT din Moldova, ceea ce s-ar descifra ca gay, lesbiene, bisexuali și transgender, adică oameni care își schimbă sexul.**

## Societatea e dezinformată, poliția cere mită

Artiom Zavadovschi are 23 de ani, este student. Este homosexual, acceptă fără prea multe ezitări să dea un interviu și să își spună numele complet și să fie fotografiat. Totuși, nu ar îndrăzni niciodată să se țină de mână, în plină stradă, cu un alt băiat. „Nu mă tem de injurături, mă tem de violența fizică”, spune Artiom. Din copilărie a înțeles că este altfel, că avea o atracție față de băieți. Se gândea pe atunci că poate ar fi trebuit să se nască fată și nu știa că există termenul de „homosexual”.

Abia la 12 ani a auzit cuvântul gay. „Mă uitam cu mama la un film, unde un erou era numit gay, am întrebat ce înseamnă, mi s-a spus că bărbat-prostituată. Știam că nu este așa și am simțit că acel termen mi se potrivește”. A crescut în Bălți, unde nu putea afla prea multă informație despre cei ca el, iar cea existentă nu era prea pozitivă.

Nu poate spune că a dus o viață dublă, pentru că în familie nimeni nu l-a întrebat direct ceva despre identitatea sa sexuală. Aparent, era un adolescent ca oricare altul, poate chiar mai bun ca alții, învăța bine, nu crea probleme, a și câștigat o bursă de studii în SUA. Acolo pentru prima dată i-a scris unei bune prietene că este homosexual. Reacția? Multe emoții și lacrimi. Apoi, s-a destăinuit și familiei la care trăia acolo. Când se întorsese în țară, a înțeles că este deja timpul

**„Eu înțelegeam că nu mă voi căsători niciodată cu o femeie din dragoste.”**

ca și familia lui să afle. Dar ce să afle? „Eu înțelegeam că nu mă voi căsători niciodată cu o femeie din dragoste.”

Prima a aflat sora, reacția căreia a fost „Ei și ce?” Artiom a izbucnit în lacrimi, dacă știa atitudinea surorii lui, i-ar fi spus de la 12 ani. Apoi a aflat mama. A urmat un șoc, apoi o perioadă chinuitoare de negare, dar mai apoi a acceptat totuși această particularitate a fiului său.

În prezent, Artiom își scrie teza de licență, este un student bun și o singură problemă apare în comunicarea cu colegii săi. După ce colegii de grupă au aflat că este homosexual, unii au acceptat deodată, alții l-au respins, apoi l-au acceptat. Spune că nu a avut niciodată

vreun conflict intern, vreo luptă cu sine, nu s-a considerat bolnav și nu a căutat să se trateze. Crede că problemele vin de la faptul



**Artiom Zavadovschi,** 23 de ani, student, a înțeles de la vârsta de 3-4 ani că este atras de băieți.

că lumea este dezinformată, iar informația care există despre minorități sexuale le prezintă într-o lumină nefavorabilă. Astfel mulți își permit să îi eticheteze, hărțuiască, uneori să îi santajeze. „Stăteam în mașină cu un băiat, pentru că era frig. A venit poliția, a verificat documentele, totul era în regulă, dar au întrebat ce pot face doi băieți în mașină târziu noaptea. Au spus că suntem gay, fără niciun argument. Poliția a început să ne amenințe că va spune părinților. Prietenul meu s-a speriat și le-a dat mită, dar eu nu am cedat”, spune Artiom.

## Viața în minoritate

Un alt reprezentant al comunității LGBT cu care am discutat nu a dorit să își dezvăluie identitatea. Are multe pseudonime, îmi zice să îl scriu Dinu Dinescu. Lungeste cuvintele când vorbește, manierele îi sunt fine și are schimbări bruște și cochete de intonație. A înțeles că este atras de băieți pe la 14-15 ani. Era prin 1974-1975, da, pe atunci când era Uniunea Sovietică și acest fenomen era considerat un tabu interzis. „Poate eram mai manierat, dar nu făceam nimic special. Aveam un profesor la educația fizică, care poate ca profesor, înțelegea ceva. Își bătea joc de mine, mă lua în

râs. Nu pot să uit nici până acum atitudinea lui”, spune Dinu. Crede că societatea noastră nu este gata să accepte homosexualii. „De unde să îi accepte, dacă până acum nu exista sex conform ideologiei sovietice?” spune el.

Se consideră bisexual. A fost căsătorit timp de cinci ani, însă a divorțat. În curând va avea 50 de ani, dar spune că niciodată nu a avut relații de durată cu bărbați, niciodată nu le-a căutat dragostea. Spune că dacă se va căsători din nou va face asta tot cu o femeie. A locuit și peste hotare, s-a întors aici lucrează, are niște afaceri și o duce bine, zice el, însă nu își permite deschis să declare că este gay, i-ar afecta relațiile de afaceri, dar și cu cei din jur. „Mă simt ca într-o colivie căptușită cu fire de aur, dar din care nu

pot să ies. Iar cel mai grav este că societatea nu este informată corect și nici măcar nu bănuiește câți gay ascunși trăiesc printre oameni”, spune Dinu, accentuând că problema mai serioasă rămâne a fi cei care își inhibă orientarea sexuală.

Maxim Prijilevschi, de 20 de ani, nu este homosexual, nici transvestit, așa spune el, dar se îmbracă în haine de femeie și apare destul de des în fața unui public majoritar format din persoane LGBT. „Este hobby-ul meu, să particip la travesty show, un fel de show parodie, care este tot mai cerut pentru că este original și plin de culoare.” Un mod de a câștiga bani și un fel de artă, crede Maxim. Spune că rudele l-au acceptat, deși unii nu înțeleg de ce a ales să îmbrace rochii și tocure. La fel, dă vina pe mentalitate, că oamenii de aici niciodată nu ar putea înțelege o asemenea artă. Dacă va juca atât de mult teatru și va uita că este bărbat? „Deocamdată, pot să revin la viața mea de bărbat fără nicio problemă. Cu timpul poate o să întâmpin dificultăți, dar totul depinde de mine.” În același timp lungeste cuvintele, iar gesturile îi sunt foarte fine, de parcă în acel moment juca un personaj de-al său.

Deși mi-a demonstrat cu multă pasiune toate rochiile, costumele și perucile „ca să moară ceilalți de ciudă când o să vadă fotografiile”, totuși neagă cu înverșunare că ar fi homosexual, spune că vrea

familie și copii, însă deocamdată „nu are timp de comunicat cu fetele”.

Alina (nume schimbat) tot timpul a vrut să poarte rochie de mireasă, problema era că s-a născut băiat. Mereu i-au plăcut rochiile și păpușile. Cu cât creștea, cu atât lumea din jur începea să facă glume pe seama ei. S-a închis în sine, nu comunica prea mult cu cei din jur și s-a dedicat serios studiilor. Dar ființa pe care o vedea în oglindă și cu cea pe care o simțea în interior erau foarte diferite. Pe la 19 ani a decis să plece în Rusia să își facă operația de schimbare a sexului. Ea crede că altfel nu ar fi supraviețuit, dacă rămânea băiat. După ce a trecut toate examinările la clinica de psihiatrie, prin care i se permitea să facă operația, alte evenimente geopolitice au oprit-o pe loc.

Tocmai se destrămasese URSS, Moldova devenise stat independent, i s-a spus să facă operația acasă. În curând, banii s-au devalorizat și din suma adunată pentru operație a putut să își cumpere doar un palton. Absolvisse facultatea și devenise profesor. Dar arăta tot mai rău, slăbise, nu prea ieșea din casă și nu comunica cu cei din jur. Cu câțiva ani în urmă a început de sine-stătător tratamentul hormonal, începuse să arate mai bine „am fost ca o plantă fără vigoare, căreia când i s-a turnat apă frunzele au început să aibă vlagă”, spune Alina. Când schimbările au devenit tot mai vizibile, a fost chemată de conducerea liceului și rugată să părăsească locul de muncă. „Nu era pe criterii profesionale, mai mult ca atât elevii și părinții elevilor m-au înțeleles și nu aveau nimic împotriva”, își amintește ea.

Într-un târziu a făcut toate operațiile necesare schimbării sexului. Acum arată ca o femeie, nici urmă de trăsătură de bărbat, plănuiește să se căsătorească și să nască copii, pentru că, zice ea, tot mai mult i se accentuează sentimentele materne.

## Cerem drepturi egale!

Acestea sunt doar câteva istorii ale persoanelor LGBT. Liderul Asociației „Gender-Doc”, de altfel unica organizație care apără exclusiv drepturile acestor persoane, Alexei Marcicov, crede că problemele acestora încep chiar de mici copii, când încep a se simți altfel. Deseori, apare problema unei vieți duble, cea ascunsă fiind legată de orientarea lor sexuală. „Cu cât copilul crește, se dezvoltă, apar necesitățile sexuale. Realizezi că te atrag persoane de același sex și trebuie să te descurci cu asta. Trebuie să ascunzi și atunci apar

probleme la nivel psihologic.”

Din această închidere în sine, rezultă mai multe probleme emoționale ale persoanei. Potrivit legii, comunitatea LGBT cere drepturi egale de rând cu toată lumea, adică să nu fie ostracizată de societate, să nu fie etichetată sau înjosiți. Dar dincolo de violența verbală, ei se tem de cea fizică. „Există locuri unde gay-ii se întâlnesc și comunică. Homofobii încep a veni în aceste locuri, spun că sunt gay sau bisexuali, stabilesc relații, dar de fapt își aleg o victimă, pe care îl duc în primul colț întunecat al parcului, îl bat, îl lasă pe jumătate mort. Chiar acum avem un proces judiciar pe un asemenea caz”, declară Alexei Marcicov.

Directorul Centrului de Resurse pentru Drepturile Omului, Sergiu Ostaf spune că organizațiile neguvernamentale pentru apărarea drepturilor omului trebuie să monitorizeze respectarea drepturilor LGBT, ca aceștia să se bucure de dreptul la întrunire publică, să nu existe discriminare la locul de muncă, să nu existe motive de hărțuire din partea poliției și alte încălcări ale drepturilor. În urma unor cercetări privind comunitatea LGBT din Moldova s-a ajuns la concluzia că „Nu există politici, nici programe în medicină care să asigure nevoile LGBT. Medicii o bună parte au anumite prejudecăți vizavi de acest grup și nu respectă standardele etice profesionale. În Moldova legislația este prea generală cu privire la combaterea



**Maxim Prijilevschi,** 20 de ani, arată costumele sale de scenă.

discriminării nu doar a LGBT, ci și a altor grupuri. Sistemul nostru judiciar, legislația în domeniul muncii, a educației duce lipsă de aceste prevederi”, a încheiat Sergiu Ostaf.

Avocatul parlamentar Anatolie Munteanu a explicat că legea privind prevenirea și combaterea discriminării nu se referă doar la comunitatea LGBT, ci la toate minoritățile și prin aceasta s-ar defini noțiunea de discriminare (directă sau indirectă), dar și

noțiuni ca hărțuire, instigare la discriminare sau victimizare, care, în prezent, lipsesc din legislația actuală. Prin aceasta s-ar preveni multe din cazurile de abuz asupra comunității LGBT.

## Normă, normalitate și anormalitate

Într-o țară majoritar ortodoxă, una din cele mai intolerante atitudini față de LGBT o are biserica. Cu referință la minoritățile sexuale, ÎPS Vladimir a spus că „Biserica este binecuvântată de Dumnezeu pentru a fi pe acest pământ, noi trebuie să ne asemănăm lui Dumnezeu, homosexualii și lesbienele sunt acei care merg contra

firii omenești. Biserica respectând canoanele bisericești, este întotdeauna contra acestor noutăți, care se petrec și care merg contra lui Dumnezeu. Nu trebuie să existe niciun compromis, există bărbat, există femeie.”

Totuși, în fiecare an, asistăm la un conflict între organizațiile care apără drepturile omului și cele religioase, mai mult ca atât apar discuții în societate legate de drepturile minorităților sexuale.

Psihiatrul Mihai Melnic explică din punct de vedere psihosocial problema LGBT, pentru că orice problemă psihică în esență este o problemă socială. „Homosexualitatea există de când există

omenirea, există și la animale, și la păsări. Este cercetată ca o problemă individuală și nu ca o abatere de la normă. Deja de mulți ani nu este considerată ca o boală, ca o patologie.”

Problema însă este relația dintre minoritate și majoritate, dintre

## Norma în societatea umană se consideră un lucru acceptat și adoptat, sau de multe ori impus de majoritate minorității.

normalitate și anormalitate, Mihai Melnic explică aceasta „Când spunem normă sau anormal, este destul de condiționat, norma în societatea umană se consideră un lucru acceptat și adoptat, sau

de multe ori impus de majoritate minorității, în orice domeniu.” Psihiatrul mai adaugă că „ei nu sunt anormali, însă se deosebesc de majoritatea. Minoritatea are drepturile ei, însă liniștea în societatea, securitatea se asigură de majoritate.”

Minoritățile în general creează cele mai mari discuții în societate, pentru că minoritățile sunt cele care luptă pentru spațiul lor, pentru nediscriminare. Societatea încă nu este pregătită de a ac-

cepta aceste minorități, de această părere este psihologul Irina Novac. „Nivelul de toleranță în societatea noastră este foarte redus. Pe de altă parte, această intensitate cu care comunitatea gay-lor sau a LGBT care își cer drepturile nu se adaptează la tipajul oamenilor din Moldova sau la viața de aici, ci la viața europenilor și e clar că ei vor standarde ca la ei. Ei vor acest model al societății europene azi, dar s-ar putea să eșueze, pentru că societatea nu e pregătită. Orice om trebuie pregătit ca să accepte ceva.”

Vlada Ciobanu

# “Copilul meu e gay. Cu ce am greșit?”

**Părinții își iubesc copiii cu atât mai mult, cu cât aceștia li se aseamănă. Vin momente, însă, în care află că copiii lor sunt altfel decât și-au închipuit. Ce se întâmplă în familiile în care tinerii își anunță părinții că sunt gay sau lesbiene? Acceptă oare ei faptul ca iubitul lor copil, care e matur deja, să își trăiască viața așa cum decide? Îi ajută oare cineva pe părinți să înțeleagă situații pe care nu le-au înțeles până acum?**

Am reușit să discut cu câteva familii de acest fel. Viața lor e împărțită între dragostea față de propriul copil și frământarea de a înțelege și a accepta diferența. “Eu mă gândeam cu ce am greșit eu? Noi mereu credem că la cineva poate să fie, dar la noi nu poate să se întâmple”, spune Olga, o mamă care deja de 12 ani știe că feciorul său este homosexual.

## „Am simțit răceala rudelor și mă doare”

Ea își amintește că de mic era mult prea atent pentru un băiat, îi plăcea să facă ordine, bucate sau să coase. Era un model pentru toți verișorii lui, mereu era dat ca exemplu celor din jur. La școală învăța foarte bine și a câștigat și o bursă peste hotare. Mai târziu, rudele mai apropiate au sugerat de câteva ori că are trăsături de homosexual, dar niciodată nu a luat asta în seamă

Acum 24 de ani, când își face studiile peste hotare, a sunat-o și i-a spus că s-a îndrăgostit, dar că partenerul său este un băiat. “Desigur a fost un șoc, dar pe

**“Tatăl până la moarte nu a putut să accepte orientarea fiului”**

urmă am înțeles că a fost și o binecuvântare, pentru că a avut curajul să îmi spună și și-a luat greutatea de pe suflet”, povestește ea.

A fost șocată, emoționată, dar l-a înțeles, pentru că, zice ea, fericirea unei mame constă în fericirea copilului. Cel mai mare regret al său este că tatăl, care a decedat, așa și nu l-a acceptat. “Dădea vina pe mine pentru aceasta, pe modul în care eu l-am educat”, spune Olga, exprimându-și regretul pentru faptul că a primit aceste acuzații pe care nu le-a înțeles, dar mai mult regretă că “așa și nu am putut să îl convingem de situația reală”.

Olga a avut și ea frământări și

strângeri de inimă. O frământa gândul că nu va avea nepoți. S-a resemnat acum, pentru că fiul ei a rămas la fel cum a fost în comunicarea cu ea, atent și receptiv. Are și un nepoțel de la celălalt copil.

Acum, Olga are o altă problemă. Rudele ei se pare că i-au cam întors spatele. Chiar dacă nu o fac fățiș, atitudinea s-a schimbat. “Surorile mele știu, iar dacă înainte se interesau ce mai face el, acum simt o răceală din partea lor. Iată, se întâmplă chiar cu ai tăi, adică apropiatii tăi, să nu te înțeleagă. Eu am observat ca mamă, eu simt asta și mă doare.”

## „Ne vom trata”

Marina are ochii triști, și oftează adânc. Sunt deja 12 ani de când știe că fiica ei este lesbiană, 12 ani de luptă cu sine, cu propriul copil și cu lumea din jur. Fiica ei avea doar 14 ani, când, la o ceartă a strigat: “Eu sunt o ciudată! Eu sunt lesbiană!”. Tăcerea care a urmat aceluia strigăt a fost dureroasă ca o luptă mută. Marina i-a spus fiicei că greșește, apoi că o va trata, că vor merge la psihologi.

A simțit ceva special până atunci în dezvoltarea fiicei ei? Nu, era o fată obișnuită cu fundițe și fustițe și astăzi poartă păr lung, are o siluetă frumoasă și este foarte feminină.

Mama nu s-a împăcat cu noua identitate a fiicei, chiar dacă este medic și a citit mult despre homosexualitate. A îndemnat-o să aibă relații cu un băiat. Au urmat dezamăgiri, dispute și nicio schimbare în orientarea fiicei. Tatăl ei nu știe, are uneori anumite dubii, discută cu rudele. Probabil divorțul a fost un obstacol în comunicarea cu fiica lui. Deși, la fel este medic, Marina spune că tatăl respinge categoric dreptul la existență a acestor minorități, declarând că e gata «să

ia o armă și să îi impuște pe toți. Dacă este vreo scenă de dragoste între homosexuali tot timpul exclama „Ce este asta? Au găsit și ce să arate”.

## „Dar el când se însoară?”

Vlada este sora unuia dintre tinerii gay din Chișinău. O soră care a acceptat și a salutat curajul fratelui ei de a vorbi deschis despre orientarea lui sexuală. Tot ea a fost cea care a ajutat-o pe mama să înțeleagă situația feciorului. „Existau anumite semnale, dar pentru mine nu a fost un șoc. Eu nu atrăgeam atenție la aceste diferențe, dacă este homosexual sau heterosexual, nu depinde de mine.” Pentru Vlada, fratele este în primul rând ființa cu care se înțelege foarte bine, care are succese la studii, care a obținut burse la Chișinău și în străinătate. Vlada a ajutat-o pe mama să îl accepte așa cum este. A fost un proces dificil, căci mama s-a frământat mult între respingerea și acceptarea propriului copil.

Vlada mergea la întâlniri cu părinții altor copii din comunitatea gaylor, ca să îi înțeleagă mai bine și să le explice celor apropiati. „Desigur la prima etapă este un șoc, dar cu timpul lucrurile vor merge mai bine”, povestește optimist.

Ea explică cât este dificil să spui minciuni, să îți minte care rude știu, care nu, dar mai ales să răspunzi la întrebările „Dar când se însoară băiatul vostru?”.

## Grupuri de susținere pentru părinți

Asociația Gender-Doc organizează de câteva ori pe an întâlniri cu părinții acestor tineri. Deseori aceștia se simt singuri, nu știu cum să reacționeze, însă atunci când văd că mai sunt și alții în situația lor, apare un oarecare confort psihologic. Aceste ședințe

sunt de fapt un grup de suport. Unii vin de mai mulți ani, alții sunt abia nou-veniți. Toți își povestesc stresurile, dramele și încearcă să înțeleagă împreună cum e să accepți o realitate necunoscută.

Svetlana Clivadă lucrează de trei ani cu aceste grupuri. Ea spune că părinții se confruntă cu problema așteptărilor de la copii, dar și cu securitatea lor. Ei consideră că în Chișinău există riscul ca asemenea tineri să fie agresati fizic.

„Noi ne străduim ca părinții să își înțeleagă copiii și să îi accepte. Lucrăm cu ei, pentru a-i convinge să îi iubească ca înainte, pentru că nu se schimbă nimic în raportul lor de copil-părinte. Uneori se întâmplă ca să îl iubească mai mult, pentru că anume datorită orientării lui el este atât de atent cu părinții atât de harnic, deștept și creativ”, spune psihologul.

Psihoterapeutul, Alexandru Ciobanu, este de părere că în actualele condiții mulți tineri homosexuali nu pot spune parinților



Asociația Gender-Doc a editat o broșură pentru părinții care au copii LGBT

despre orientarea lor sexuală, pentru că în societatea noastră încă se mai crede că homosexualitatea este o boală. „De obicei anunțarea situației se face în fața unui părinte. Fie care e mai blând de caracter, fie care e mai apropiat sau mai deschis”, explică Ciobanu. De regulă, însă tinerii spun cu „jumătate de gură” sau fac aluzii părinților, iar dacă reacția nu este chiar bună, atunci evită să mai continue. Bariera tăcerii rămâne între acești părinți și copii.

## „Tată, sunt lesbiană”

“Draga mea mămică, ești cel mai apropiat om pentru mine. Mult timp m-am gândit ce am ajuns să fiu. Acum înțeleg că așa am fost toată viața. Îmi este foarte dificil să își povestesc despre ceea ce nu îmi dă liniște câțiva ani. Îmi

este frică. Mă tem că nu o să mă înțelegi și o să mă părăsești. Plâng des, gândindu-mă la asta. Pentru că îmi este frică să nu îți fac rău. Acum port această durere în mine. Este foarte important să mă înțelegi și să mă accepți așa cum sunt eu”.

„Tu ai avut sentimentul că ai pierdut fiica, eu – că te-am dezamăgit. Apoi, eu tot am încercat să demonstrez că merit dragostea ta. Eu am obținut multe în viață și văd că ești mândru de succesele mele, iar eu înțeleg că multe ți le datorez, tată. Știi, că eu iubesc o femeie și că sunt fericită alături de ea, ceea ce probabil este cel mai important. Dar totuși, eu vreau tu să îmi spui cât de mult mă iubești”

„Mama, vreau să îți mulțumesc din suflet pentru ceea ce există, pentru că mă accepți așa cum sunt și pentru că mă susții în toate. Chiar dacă ai trecut mulți ani, niciodată nu o să uit ziua când pentru prima dată am vorbit deschis și cât de greu ți-a fost. Dar tu m-ai acceptat așa cum sunt, chiar dacă știai că drumul meu în viață



Asociația Gender-Doc a editat o broșură pentru părinții care au copii LGBT

nu va fi ușor. Eu sunt într-adevăr fericit, pentru că mama mea este cel mai bun prieten al meu, care tot timpul mă ajută și mă susține. Sunt sigur că dacă fiecare mamă și-ar iubi la fel de mult copiii, cum tu pe mine, atunci pe pământ nu ar fi familii nefericite.”

Acestea sunt câteva fragmente din scrisorile adresate de cei de o altă orientare sexuală părinților. Părinții trec prin diferite etape când află că feciorul sau fiica are altă orientare sexuală: negare, agresivitate, respingere. Grijile lor rămân a fi cu mult mai mari decât dacă ar avea copii heterosexuali. Deseori, copiii și părinții țin piept împreună opiniei celor din jur, pentru că, în esență, relația părinte-copil nu se schimbă.

Vlada Ciobanu